

1. EHDOTETTU UUSI ALKOHOLILAIN SÄÄNNÖS JA SEN PERUSTELUT

Ehdotettu uusi säännös

Lisätään alkoholilakiin (1102/2017) väliaikaisesti uusi 35 a § seuraavasti:

35 a §. Alkoholijuoman etämyynti

Alkoholijuoman vähittäismyyntiluvan haltija, joka harjoittaa alkoholijuoman valmistusta oikeudellisesti ja taloudellisesti muista alkoholijuomien valmistajista riippumattomassa panimossa, jossa kalenterivuoden aikana tuotettujen alkoholijuomien määrä on enintään 15 000 000 litraa ja joka toimii fyysisesti erillään muista alkoholijuomien valmistajista eikä harjoita lisenssivalmistusta, saa tämän lain muiden säännösten sekä kyseiselle myyntiluvan haltijalle myönnetyn voimassa olevan alkoholijuoman vähittäismyyntiluvan ehtojen estämättä myydä itse valmistamiaan enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia asiakkaalle myös etämyyntiä käyttäen.

Käsityöläisluvan vähittäismyyntiluvan haltija saa tämän lain muiden säännösten sekä kyseiselle myyntiluvan haltijalle myönnetyn voimassa olevan käsityöläisluvan vähittäismyyntiluvan ehtojen estämättä myydä itse valmistamaansa käsityöläisolutta sekä 1 momentissa tarkoitettuja muita itse valmistamiaan alkoholijuomia asiakkaalle myös etämyyntiä käyttäen.

1 ja 2 momentin mukaisella etämyynnillä tarkoitetaan alkoholijuoman vähittäismyyntiä käyttäen järjestelyä, jossa asiakas tilaa vähittäismyyntiluvan haltijalta alkoholijuomia etäviestimellä ja jossa alkoholijuoma luovutetaan asiakkaalle vähittäismyyntipaikan ulkopuolella. Etäviestimellä tarkoitetaan puhelinta, postia, tietoverkkoa ja muuta välinettä, jota voidaan käyttää sopimuksen tekemiseen ilman, että osapuolet ovat yhtä aikaa läsnä.

1 ja 2 momentin mukaiseen etämyyntiin sovelletaan, mitä tämän lain 37 §:n 1 momentissa, 40 §:ssä, 41 §:n 1 momentissa ja 42 §:ssä on säädetty alkoholijuoman vähittäismyynnistä.

Tämä laki tulee voimaan XX päivänä huhtikuuta ja on voimassa 31 joulukuuta 2020 asti.

Yleiset perustelut

Koronavirusepidemiasta aiheutuneet poikkeusolot ovat heikentäneet nopeasti ja olennaisesti suomalaisten pienpanimoiden toimintaedellytyksiä. Merkittävä osa suomalaisten pienpanimoiden myynnistä suuntautuu ravintoloille, jotka on koronavirusepidemian seurauksena suljettu 31.5.2020 asti lailla majoitus- ja ravitsemistoinnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (153/2020). Koronavirusepidemia on myös johtanut useiden suunniteltujen yleisötilaisuuksien, jotka ovat pienpanimoille tärkeä myyntikanava, peruuntumiseen. Suuret vähittäiskauppatyöt ovat lisäksi poikkeusoloista johtuen ja huoltovarmuutensa turvatakseen joutuneet rajaamaan valikoimistaan hitaammin liikkuvia tuotteita, joihin pienpanimo-oluetkin kuuluvat. Tämä on entisestään heikentänyt pienpanimoiden toimintaedellytyksiä. Pienpanimoiden yhteydessä tapahtuva pienimuotoinen vähittäismyyntitoiminta ei riitä osaksikaan korvaamaan edellä mainitusta kehityksestä aiheutuvia taloudellisia menetyksiä, jotka uhkaavat vaarantaa koko suomalaisen pienpanimoteollisuuden olemassaolon.

Nykyisin voimassaoleva alkoholilainsäädäntö ei salli alkoholijuoman vähittäismyyntiluvan haltijalle alkoholijuoman etämyyntiä kuluttajille, vaan myynnin on tapahduttava myyntiluvan haltijan fyysisen vähittäismyyntipisteen kautta. Ehdotetulla uudella säännöksellä sallittaisiin tilapäisesti pienpanimoille näiden itse valmistamien alkoholijuomien etämyynti asiakkaille olennaisesti vastaavin rajoituksin, jotka nykyisin koskevat pienpanimoiden fyysisissä vähittäismyyntipaikoissa tapahtuvaa alkoholijuomien vähittäismyyntiä. Etämyynnin tilapäisellä sallimisella pienpanimoille voidaan olettaa olevan olennainen positiivinen vaikutus suomalaisen pienpanimoteollisuuden toimintaedellytyksiin koronavirusepidemiasta johtuvien poikkeusolojen aikana. Todettakoon, että Suomen rajojen ulkopuolella sijaitsevat alkoholijuomien valmistajat tosiasiallisesti myyvät jo nykyisin alkoholijuomia suomalaisille kuluttajille etämyyntinä alkoholilain estämättä. Koska etämyynti olisi sallittua ainoastaan pienpanimoille ja etämyynnin yhteydessä tulisi varmistua alkoholijuoman vähittäismyynnissä yleisesti sovellettavien rajoitusten noudattamisesta, voidaan etämyynnin tilapäisestä sallimisesta aiheutuva alkoholihaittojen lisääntyminen arvioida verrattain vähäiseksi.

Ehdotettu uusi säännös olisi luonteeltaan tilapäinen ja se on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Säännös olisi voimassa vuoden 2020 loppuun asti.

Yksityiskohtaiset perustelut

Koronavirusepidemiasta suomalaiselle pienpanimoteollisuudelle aiheutuvien haitallisten taloudellisten vaikutusten lievittämiseksi alkoholilakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 35 a §, jonka 1 momentilla sallittaisiin ns. pienpanimoille näiden itse valmistamien enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien vähittäismyynti kuluttajille etämyyntiä käyttäen. Ehdotetun säännöksen 1 momentin sisältämä pienpanimon määritelmä vastaisi alkoholiverolain (1471/1994) 9 §:n 1 momentin mukaista pienpanimon määritelmää. Ehdotettua säännöstä sovellettaisiin ainoastaan sellaisiin pienpanimoihin, joilla on voimassa oleva alkoholilain 17 §:n 1 momentin mukainen alkoholijuoman vähittäismyyntilupa.

Ehdotetun säännöksen 2 momentilla sallittaisiin lisäksi alkoholilain 17 §:n 2 momentissa tarkoitetuille käsiyöläisluen vähittäismyyntiluvan haltijoille kyseisten, enintään 12 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien alkoholijuomien sekä 1 momentissa tarkoitettujen enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien muiden alkoholijuomien vähittäismyynti kuluttajille etämyyntiä käyttäen.

Ehdotetun säännöksen 3 momentin mukaan etämyynnillä tarkoitettaisiin alkoholijuoman myyntiä asiakkaalle järjestelyllä, jossa asiakas tilaa alkoholijuoman vähittäismyyntiluvan haltijalta etäviestintä käyttäen ja jossa vähittäismyyntiluvan haltija luovuttaa tilatun alkoholijuoman asiakkaalle vähittäismyyntipaikan ulkopuolella, esimerkiksi toimittamalla tilatun alkoholijuoman asiakkaan kotiosoitteeseen. Vähittäismyyntiluvan haltija voisi järjestää alkoholijuoman kuljetuksen ja luovutuksen asiakkaalle myös alihankkijaa käyttäen. Vähittäismyyntiluvan haltija vastaisi kuitenkin siitä, että alkoholijuoman luovutuksessa asiakkaalle noudatettaisiin etämyyntiin sovellettavia alkoholilain säännöksiä. Näin ollen vähittäismyyntiluvan haltija olisi etämyynnissä velvollinen varmistamaan esimerkiksi, että sen alkoholijuoman kuljettamiseen ja asiakkaalle luovuttamiseen käyttämä alihankkija varmistuu siitä, että asiakas vaadittaessa todistaa ikänsä alkoholijuoman luovutuksen yhteydessä alkoholilain 40 §:n edellyttämällä tavalla.

Ehdotetun säännöksen 4 momentilla säädettäisiin, että etämyyntiin sovellettaisiin alkoholilain 37 §:n 1 momentissa tarkoitettuja vähittäismyynnin kieltoja, 40 §:n mukaista asiakkaan iän todistamisen vaatimusta ja 42 §:n mukaisia vähittäismyyntiaikaa koskevia rajoituksia. Näin ollen etämyynnissä alkoholijuomaa ei saisi luovuttaa alle 18-vuotiaalle, henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi tai jos on perusteltu syy olettaa alkoholijuoman luvaton luovuttamista tai välittämistä. 42 §:n mukaista vähittäismyyntiaikaa

koskevaa rajoitusta sovellettaisiin alkoholin etämyyntiin siten, että kello 21 ja 9 välisenä aikana vastaanotettu tilaus saadaan luovuttaa asiakkaalle ainoastaan 42 §:n mukaisen sallitun vähittäismyyntiajan aikana. Etämyyntiin sovellettavilla alkoholilain yleisillä vähittäismyyntiä koskevilla rajoituksilla pyritään ehkäisemään etämyynnistä mahdollisesti aiheutuvia alkoholihaittoja.

2. TAUSTA / LAINSÄÄDÄNNÖN NYKYTILA

17 §. Alkoholijuomien vähittäismyyntilupa ja sen myöntämisen edellytykset.

Enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän alkoholijuoman vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa ja se myönnetään:

- 1) monipuolista valikoimaa päivittäin tarvittavia elintarvikkeita maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettussa rakennuksessa muutoin kuin tilapäisesti myyvälle hakijalle, jos alkoholijuomien myynnin osuus elinkeinotoiminnassa ei ole selvästi muiden elintarvikkeiden myynnin osuutta suurempi;*
- 2) 1 kohdassa tarkoitettua elinkeinotoimintaa vakituista tai kausiasutusta palvelevalla lupaviranomaisen hyväksymällä säännöllisellä reitillä kulkevassa myymäläautossa tai -veneessä harjoittavalle hakijalle;*
- 3) anniskeluluvan yhteyteen anniskelussa olevien alkoholijuomien vähittäismyyntiin; määräaikaisen anniskeluluvan tai 20 §:ssä tarkoitetun anniskelualueen yhteyteen vähittäismyyntilupa saadaan kuitenkin myöntää vain sellaiseen useiden alkoholijuomien valmistajien esittelytilaisuuteen, jonka tarkoituksena on esitellä tuotteita kuluttajille;*
- 4) alkoholijuomien valmistuspaikan yhteyteen valmistusluvan haltijalle.*

Tilaviinin ja käsityöläisluvan vähittäismyyntilupa koskee vähittäismyyntiä yhden vähittäismyyntipaikan sisätiloissa ja se myönnetään kyseisten alkoholijuomien valmistajalle sen maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettussa rakennuksessa sijaitsevan valmistuspaikan, jossa alkoholijuoman käyminen on tapahtunut, yhteyteen tai välittömään läheisyyteen. Vähittäismyyntipaikassa saadaan myydä myös 1 momentissa tarkoitettuja alkoholijuomia.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun luvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että hakija on laatinut 56 §:ssä tarkoitetun omavalvontasuunnitelman.

Lupaviranomainen saa asettaa vähittäismyyntin kassa- ja myyntijärjestelyjä koskevia lupamääräyksiä, jos paikan sijaintiin tai toimintaan liittyy erityisiä valvonnan tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden riskejä tai jos samassa toimipaikassa harjoitetaan myös anniskelua.

35 §. Alkoholijuomien vähittäismyyntipaikka.

Alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaalle hyväksytyssä vähittäismyyntipaikassa. Vähittäismyyntiluvan haltija saa myydä vain luvassa tarkoitettuja alkoholijuomia.

Alkoholijuomaa ei saa nauttia vähittäismyyntiluvan haltijan hallitsemalla vähittäismyyntipaikan sisä- tai ulkoalueella eikä tämän alueen välittömässä läheisyydessä. Luvanhaltijan on tarvittaessa merkittävä alue, jossa alkoholijuoman nauttiminen on kielletty.